

Миливоје Мајсторовић

PASTÜR

Миливоје Мајсторовић, рођен у Ваљеву 1943. године. Школе и Академију за позориште, филм и РТВ завршио у Београду, у класи проф. Слободана Селенића.

Писањем за позориште и драматуршким пословима почео је да се бави и пре студија, у Расовом позоришту ("Позоришно игралиште"). Ту су му изведене три драме: *Смех, само смех* (играно више од сто пута), *Оџањ у џеју* и *Плакар* (награђена 1969. на конкурс Савеза студената за прво дело). После дипломирања био је једну сезону уметнички директор Народног позоришта у Суботици, као и три сезоне на истој функцији у Народном позоришту "Тоша Јовановић" у Зрењанини. Био је уредник позоришног програма у Дому културе "Студентски град" (водио акцију "Позоришта Србије")

У позориштима су му изведени следећи комади: *Сиротице* – Београдско драмско, Камерни театар 55 у Сарајеву, скопски Народни театар, Крушевачко позориште и Народно позориште "Љубиша Јовановић" у Шапцу. *Pastir* – Дом омладине Београда; *Коске 48* – НП у Тузли; *Ајсана или балада о Че Гевари* – Студентско позориште у Упсали (Шведска).

На Телевизији су му игрane две драме: *Суседи* и *Наши пријатељи Пеји*, а на таласима Радио-Београда изведен му је већи број радио-драма.

Добитник је две награде "Бранислав Нушић", Удружења драмских писаца Србије. Био је члан редакције листа "Студент", смењене 1971, где је две године водио сатиричну рубрику "Биће боље". Избор ових текстова, заједно са текстовима Лазара Стојановића, штампан је као истоимена књига која је пре појављивања у јавности спаљена одлуком државних органа. Репринт се појавио двадесет година доцније.

Био је уредник хумористичке емисије на Индексу 202, претече потоњег Индексовог радио-позоришта.

Миливоје МАЈСТОРОВИЋ

PASTÜR

ЛИЦА:

МИЛИСАВ

ДРАГИША

СТАНИША

СТАМЕНА

 ПРВА СЛИКА

Ливада, На ливади ђри овце ђасу. Дрво. Исђод дрвета седи Милисав. Овце чува и свира на фрулицу. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, ђођоци, њиве, сђока. И народ како ради. Сунце.

МИЛИСАВ: *(Пресђане са свирком)*

Бобу боб, а попу поп! Бобу бобово, а попу попово! Бобу и бобица и попица, а попу само попадађица! Боб и бобује и попује, а поп само попевује! Бобовог му и боба и попа, а поповог му само попа! Боба у бобичњак, а попа у попичњак! Бобу у част, а попа у сласт! Умро боб, па умро и поп! Боба у лонац, а попа на колац! Плачу деца за бобом, а бабе за попом! А попино прасе пустило големе бркове – биће несреће! Бобовог му поштења, а поповог ми крштења!

(Пауза)

Част ми, ако ја нисам ишчашио главу од оволиког седења. Богами, јесам! Сева глава и уздуж и попречно. А можда је то од моје превелике памети?! Глава не трпи јаке мисли. Глава хоће луфта. Ако нема луфта, добра је и ракија. Ако нема ракије, има сланине. А ако нема ни сланине, онда има пуна кућа лопова. Најгоре је кад нема баш ништа. Онда глава стоји наопачке.

(Пауза)

Ја поуздано осећам одакле мене вреба највећа невоља: не удем, брате, довољно да поштујем наше народне трибуне. Баш тако! Они нас саветују лепим, а ја њима бекријам унос. Они нама и милом и силом, а ја њима терцирам: сунце грије, киша лије, ђаволи се легу. Они се ђуди хватају за главу, измишљају некакве песме о нама, шиљу нам депеше са јавним упозорењем – а мени до забаве. Нема прилике коју нисам искористио: и када смо давали масовну подршку, и када смо заузимали заједничке ставове, и када смо после тога празновали јубилеје. Увек иста слика: велики сеоски збор пева, наша омладина плеше, а ватрогасни оркестар изводи родољубиве кантате. За то време народни трибун излаже своје мисли. Милина слушати! А мене ошинуло толико славље по глави, неће страсти да се смире, враг ће га знати – па попих говорнику пун бокал оне ладне воде са предикаонице. Сад веселник нема чиме кашаљ да спере, идеје своје да освежи, живот му се искомпликовао. А ја накривио капу на уво, и тобож гледам у небеса да нам олуја

не поквари расположење.

(Пауза)

За мене после рекли да сам велики шерет. Водили ме и на преглед. А ја ни лук јео, ни лик мирисао – само ћутим. А они и једу, и пију, и ваздан нешто миришу – и опет испало да једино ја не ваљам. Истина одали су ми признање и за одушевљење и за усхићење, али неће баксузи да ми опросте онолику лумперајку. Што си ти, веле, не држиш протокола? Много лочеш! Свирам, браћо, свирам – и отуда ми навика да пијем.

(Пауза)

С друге стране, опет, изгледа да сам баш ја постао најсрећнији човек у селу. Чуј, изгледа! Као да то није већ доказана ствар. Једино што нико неће јавно да ми призна. Боже, стиде се. Јер, како код нас богати више него игде на свету завиде сиромасима. И да због тога преживљавају дубока душевна понижења. А како се, опет, точак среће окреће неминовно, веле, негде напред. Неко гура, снажно отпозади.

(Пауза)

Код мене не ваља то, што ја много оптерећујем своју памет неважним детаљима. Срећан, па шта?! Као да сам једини. И као да у нашој кући није свако у своје време био не може бити срећнији. А међу толиким срећницима неко је морао да испадне и најсрећнији. Да служи као пример за угледање, да се нађе при руци у изузетним приликама, да штрчи као оријентир када – не дај Боже – скренемо с пута. И зато је моја, ако хоћемо, патриотска дужност да уживам, а не само да дискутујем. Може да ми се тумачи како закерам на ситницама. Може да испадне како ми мањка захвалност. Све може. Изела, веле, реч и већу рђу од тебе. Певај, брате, певај! И играј мало, богами! Па добро, и да заиграм – само прво да се на срећу привикнем.

(Пауза)

Која ти је, на пример, ово лепота и красота од нашег завичаја. Такве баште нигде нећеш наћи. Сунце сија ваздан. Кад затреба, лију кише од јутра до сутра. Теку реке и узбрдо и низбрдо. Дивота Божја! Једино ако подбацимо као људи, иначе нам све потаман. Тако је, без разлике, свима. А мени је најбоље. То мало што ланем пијан, због другог немам што да се тужим. Дође ми тако нека благодот у душу, хоће срце да препукне, а памет сишла на вр језика – само

уста да отвараш. А она мисао, Боже, не знаш шта је на њој лепше: да ли онај сиже мудрости; да ли она граматика говора; да ли, можда, она топла људска искреност; да ли, биће, она масноћа и љутоћа мезетлука – тек свака позлаћена. А биртија пуна истомишљеника – не може ниједна реч да пропадне. И све то некако дубоко и далековидо. Свака теза има по два смисла, сваки смисао рађа по два нова, и свако хоће да се са сваким туче. И тако целу ноћ. А сутрадан, све заборавио. Ники не може да ми суди.

(Пауза)

А ово туна што пасе, то је моје благо небројено. Од оне једне скидам кајмак, од оне друге сирим, а од треће трам-пим за ракију. Пуна капа ракије. Ноћу спавамо скупа. Од оне вунице, па топло целу зиму. Кад их лети ошишам, онда ладно. Велика слога – нико ником не завиди. Једино ако ме штогод наљутио, онда их водим на вашар да их тобож продам. Па их, ситротице, грдим и задевам пред туђим овцама. Онда оне безгрешне неко време – само пасу.

(Пауза)

Гле га, откочила глава! Част ми, јесте! Испразнила, па сад витла и лево и десно – луфтана. А луфтаној глави нема замерке. Луфтана глава зна шта ради: ни по бобовом, ни по поповом; ни у бобичњак, ни у попичњак. Већ у њојзи влада ред, мир и благостање. Јер, где има луфта, има и ракије. А где има ракије, има и сланине. А где има и луфта, и ракије, и сланине, мора бити да има и лопова. А лопове, опет, ако не ухватимо на делу, можемо сматрати да смо дефинитивно покрадени. Све је код нас повезано у чврсту целину.

(Иридиџне се и њошера овце, њевајући)

“Ђера ђобан овћице
лакој лане
дири дири дане,
ђера ђобан овћице
ла – га – нооо”!

МРАК.

 ДРУГА СЛИКА

Ливада, На ливади ѿри овце ѿасу. Дрво. Исѿод дрвѿѿа седи Милисав. Овце чува и руча хлеба, сира и ракије. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, ѿѿѿоци, њиве, сѿѿока. И народ како ради. Сунце.

МИЛИСАВ: *(Наѿѿежне ракију из флаше)*

Какав је незналица данашњи свет, говнару би пио – само да није домаћа. Као да ми немамо наше екстра специјалитете. Мученица, па липсача, па тртљача, па лековити клеков слад, па крштена глоговача, па жарка и јарка бљувача, па ладна и грејана дасковача, па печена локача и препечена пугача, па мешана доливача, мека и љута лизача, натезача, натрескача, шљемача, клатарача, подригача, проливача, забијача и ова најновија – кадаверка. А ја најволим брљу. Јербо брља клизи у оба правца – и доле и горе. А успут зачепива сваку рупу на назеблом грлу.

(Наѿѿежне)

Најјачи је лебац торбак. Што од њега изедеш, то све иде у жиле. Онда долазе воденичка црепуља, бела и црна дробљаница и врућа домаћа слављеница; па лебац грки, лебац наш насушни и лебац за у главу; па тврда и мека клопача, народни кркљак, фришки машински буђони, ма-чков уштипак и мали лопчић – гаравко.

(Наѿѿежне)

Баш ми добро грло напрсло – иска дуплу дозу мелема. А од сто кила би оздравило за цео живот.

(Ломи кришку сира)

Елем, код сира има највећи избор. На пример, јаки српски торпедни. Код њега туче у рафалу: тррр, тррр, трррт! А за слабије стомаке најподеснији је сир за бабу чоп или чепичњак. Он само ради: фућ, фућ, фућ! А противпожарни млазни, такозвани суруткаш, он одбија нечујно луфтове – али зна да заговна кад се најмање надаш. Или сир лака коњица. Он чини ово: паф – пуф, паф – пуф, паф – пуф! Онда ове сорте из увоза: ћук – ћук! Тек толико да замирише. А најгрђи је сир гузопер. Он завија још у стомаку: кррррк, фррррк, шмрррк! И тако редом, сваки сир има свој посебан звук. А који ћеш ти сир јести, то највише зависи од комодитета. Јер неко јесте да прдне, а неко није. Моје је запажање да нико боље не уме да прди, до онај који не сме. И зато се код њега гасови скупљају вековима – док не прсне

дупе на све стране.

(Враћи доручак у њорбицу)

Где има леба, сира и ракије – ту обавезно долазе и друге ђаконије. Ладовњача, мировњача, приземљуша, боловача, полегуша, одмарача, чмавача, лака и дубока сневача, и мала и велика дремуша. Могу да бирам шта ми је воља.

(Прилегне њод дрво)

Бог те, колико је небо високо. А сматра се да је сунце још даље.

(Придигне главу)

А вас три туна – немој чим зажмирим, ви престале да пасете. Ошишаћу вас до главе, части ми!

(Намесити се да сјава)

А тице лете даље и од сунца.

(Пауза)

Путић. А на њутићу весела дружина. Драгиша и Станиша, као два браћа рођена.

ДРАГИША и *(Певају)*

СТАНИША: “Ој Мораво, ој Мораво

моје село равно,

моје село раавно!

Кад си равно, кад си равно

што си водоплавно,

кад си равно, кад си равно

што си водоплаавно”!

(засиану)

ДРАГИША: Код нас Срба не ваља то, што ми не умето довољно да поштујемо нашу објективно колосалну ситуацију. И то искључиво зато, јер се много споро привикавамо на благостање. Баш тако! Стварност говори једно, а Срби друго. Нема дана да у јавност не изиђе нека напредна информација, и опет они не да виде колико им је фино. А препусте примате без да им се каже. Ми се ватамо за главу, шиљемо дописе, држ – не дај, сазивамо конференције, лепимо агитације, тумачи популарно, тумачи званично, куми – моли, ако треба милом, ако мора силом – све смо радње испробали, али Србину увек фали чвршћи доказ.

СТАНИША: Укључивамо се Драгиша, и ми остали у напредак – нема вајде.

ДРАГИША: Споро, брате Станиша, много споро. А то је за ваше добро. Како ја – одмах сам видео где лежи права перспектива – у фасциклама. И то писар! А писар је једна, да поставимо, одговорна друштвена функција. Без мог знања не може да се закаже ниједан састанак, а без мог потписа не може да се овери ниједна дискусија. Толико ту има разних финеса. И зато се ја по најновијем зовем главни записничар. А то је нешто друго. А мој шеф, Славко Чизма, вечна му памет, он се зове виши стручни референт. То је због реферата. И зато код њега писаћи астал – еве, толики је. На обе стране фијоке. А озго бели телефон, три камаре поверљивог материјала и пластична чаша са тријес разних плајваза. А календаре имамо обојица.

СТАНИША: Да не побркате када вам падају празници.

ДРАГИША: А оно наше надлештво, не знаш шта је у њем лепше: да ли они одбори и комисије, да ли оне седнице и пленуми, да ли они силни предлози и закључци, или она топла другарска реч – тек, не да чујеш ниједног чиновника, да штогод коментарише. Така је код нас гвоздена дисциплина. Па кад још закажемо другарско вече – весело целу зиму. А кад лети изиђемо у природу – онда само певамо. Велика слога – нико ником не завиди. А то Срби не да свате.

СТАНИША: А имате ли ви тамо вратара – то би ја најволио?

ДРАГИША: Ти си сељак...

СТАНИША: Ђу се пресвучем.

ДРАГИША: Али си ти један напредан сељак. У Бога не верујеш, славу не славиш, никог јавно не псујеш, и долазиш редовно на народне зборове и скупове. Ђутиш, али си зато будан. Не седиш у прве редове, али и не добациваш одпозади. Све ми пратимо. А шта заиста мислиш – Боже мој.

СТАНИША: Трудимо се, Драгиша, много се трудимо. Само да бидемо на правом путу.

ДРАГИША: Ми из администрације пуно размишљамо о свему. И то се осећа на сваком кораку. Једино што нема нико да нам призна.

СТАНИША: Немој Драгиша, куда ћеш више. Нема чиновника у селу за ког нисмо гласали макар једаред. А неки се са листе не скидају, Боже ме прости, од када сам се ја родио.

- ДРАГИША: Тачно, Станиша, потпуно тачно. Али мени ту фали мало више одушевљења.
- СТАНИША: Е, то мож евентуално да бидне.
(*Осврће се*)
Него, да ми оточимо овде, Драгиша?
- ДРАГИША: Да оточимо, Станиша, па да га опет негде наточимо.
(*Мокре*)
- СТАНИША: Славца му – колики ти.
- ДРАГИША: Није то ништа. Да га видиш каки је голем кад се наљути.
- СТАНИША: А ни мој није ко за лек. Јел де, Драгиша?
- ДРАГИША: Не да кажем, само то мора да пасује и у дужину и ширину.
- СТАНИША: Ћу га нагулим.
- МИЛИСАВ: (*Придигне се и ђосмајира*)
Запишавате, запишавате.
- СТАНИША: Који ме то, бре, сеца?! Просух у чакшире.
- ДРАГИША: Одлијеш – залијеш, и тако трава расте.
- МИЛИСАВ: Зар баш на моју ливаду? Мени бару да правите?!
- СТАНИША: Јел то Милисав звоца? Гле га, како је осамио ко крајпуташ.
- ДРАГИША: Гоља остаје гоља. Само квари општински просек.
(*Заврше са мокрењем*)
- МИЛИСАВ: Где ви угазите, ту трава не ниче. Где се ви нацртате, ту сунце неће да греје. Да ми се макнете са видела!
- ДРАГИША: Сламу једе, а рже. То мора да испитамо.
(*Прилазе Милисаву*)
Јебешне ти те овчице.
- СТАНИША: Ко три сестре причеснице.
- МИЛИСАВ: Да нећете да их музете?!
- ДРАГИША: Јок, брате Милисаве, само да ти похвалимо стадо.
- СТАНИША: И да те за јуначко здравље испитамо – једино то.
- МИЛИСАВ: Не знам који вас је данас светац послао, ал осећам неки ветар бије. Јер сам ја отоич сањао да се вук у јагње претвара – само не виде који коме саде воду мути.

ДРАГИША: Грешаш, рођени мој, грешаш. А и сан ти је, брате, грешан. Баш малочас кажем Станиши: Станиша, ајдемоте да обиђемо Милисава, друга нашега. Ене га, ди има можда каку бригу.

СТАНИША: А ја одговарам: ајдемоте, Драгиша, да обиђемо Милисава, брацу нашег најмилијег. Ено га, ди му гуша назебла на ову ладноћу.

МИЛИСАВ: Ццц!

ДРАГИША: А ја велим: Станиша, за Милисава сам приправан и живот да дам.

СТАНИША: А ја га допуњавам: Драгиша, ако треба и да се мре.

ДРАГИША: Но, хвала Богу, није ти баш толико зло.

СТАНИША: А, изгледало с пута још и горе.

МИЛИСАВ: Бре, бре – који сте ви фолиранти!

ДРАГИША: И зато је ред да побратима нашег изљубимо. Да види који му мисли добро.

СТАНИША: И да осети који му жели мед и млеко.

ДРАГИША: Приђи, роде мој!

СТАНИША: Дођи, кућо стара!

Прихваћте Милисава и ѓрле ѓа наизменично.

МИЛИСАВ: Који ви је андрак данаске?!

ДРАГИША: Како лепо заудараш на овце – рођачки.

СТАНИША: И како миришеш домаћински – на брљу.

ДРАГИША: Како си снажан у плећа – права људина.

СТАНИША: И како си силан у рамена – велика стрвина.

ДРАГИША: Колика ти главуца – за двојицу памет претиче.

СТАНИША: И са три капе да је покријеш.

ДРАГИША: Баш си права делија.

СТАНИША: И велика бекрија.

Пусците ѓа.

МИЛИСАВ: Да нећете нешто да искате? Ракију не дам!

- ДРАГИША: Прошла та времена када се искало. Сада се више не иде на то, да се само даје.
- МИЛИСАВ: А где вам запело – неће нико да узме.
- ДРАГИША: Биди искрен, јел теби штогод фали – каква ситница?
- СТАНИША: Било шта – као за пример?
- МИЛИСАВ: Мени, јок! А што питате?
- ДРАГИША: Ако може да ти помогнемо – једино зато.
- СТАНИША: Размисли мало – ми никуд не журимо.
- МИЛИСАВ: *(За себе)*
Од оне једне скидам кајмак... од оне друге сирим... од треће трампим за ракију... Сунце сија, трава ниче. Где да се сетим шта ми фали?
(Драгиши и Станиши)
Ето ви толики народ, па ако хоће који други да требује. Ја сам вам намирен.
- ДРАГИША: Кад кажеш, Милисаве.
(Пауза)
Него, имаш ли ти пара?
- МИЛИСАВ: Е, то немам.
- СТАНИША: Како га потреви, славца ти.
- ДРАГИША: А што немаш, Милисаве?
- МИЛИСАВ: Како – што немам?
- ДРАГИША: Лепо – што немаш?
- СТАНИША: То јест, ди су ти?
- МИЛИСАВ: Никад их нисам ни имао.
- ДРАГИША: Ето, видиш. А други имаду.
- МИЛИСАВ: Није пара за мене. Ја би то моментално пропио.
- ДРАГИША: И други пропили – па им опет претиче.
- МИЛИСАВ: Код мене лака рука. Може сваки да ме опљачка.
- ДРАГИША: И друге пљачкају – па им опет пуни филцани мадраци.
- МИЛИСАВ: А треће, неће мене паре.
- ДРАГИША: И друге неће – па им опет вире шушкице из рукава.

СТАНИША: *(Вади једну новчаницу из рукава)*
Само код тебе ни марјаша. А то наша администрација не
више да трпи.

МИЛИСАВ: *(Прећура њо рукавима)*
Море, ви мене зајебавате!

ДРАГИША: Не долазимо у обзир. То мало да те подучимо, па да идемо
својим путем.

СТАНИША: И то само ако хоћеш. Јел де, Драгиша? Ништа ми на силу.

ДРАГИША: Ако данас ниси приправан, може то и сутра. За напредак
код нас никад није касно.

Пауза.

МИЛИСАВ: Добро, нека ви буде овај пут. Кад већ мора да се узима, да
вам не кварим интенције. Давај овамо те паре – па да ми се
губите с очију.

ДРАГИША: Оћеш сад или одма?

СТАНИША: А може и моментално – то како се погодимо.

МИЛИСАВ: Идите ви бестрага! Који је с вама тикве садио...

ДРАГИША: *(Изненада ухвати Милисава за ревере)*
Кућу, брате Милисаве, кућу прво да сазидаш! А не овако ко
ајдук!

СТАНИША: *(Следи Драгишин пример)*
И да не спаваш више са овцама! То ти је директ веза са
светим Вратоломијем.

МИЛИСАВ: Да ме угушите, бре!

Пусте га.

ДРАГИША: То од љубави, Милисаве.

СТАНИША: Јер је нама једино стало до твојег бољитка. А ти то не да
сватиш.

МИЛИСАВ: Опет ви нешто фолирате.

ДРАГИША: Пази, овако! Јапију ти ми из шуме дотерамо. И цигле ти
испечемо. И тишлерај. И цео молерај. Јел поштено?

СТАНИША: Нема ништа да те кошта – можда једино јексери.

ДРАГИША: Све ћемо ми сами да озидamo – од доле до горе. А ти колико
можеш.

- СТАНИША: Тек да има ко да нас надзирава – не више.
- МИЛИСАВ: Бре, бре – који је овде блесав?
- ДРАГИША: А после да ти разрадимо имање. Обори, шупе, стаје, чардаци – шта те је воља. Како које отвориш – сипа благо.
- СТАНИША: А кад га затвориш – онда само цури.
- ДРАГИША: И тада да те оженимо. Има да ти нађемо и најлепшу, и најпоштенију, и радену. Ја ћу бидем твој кум, а Станиша њојзи. Велика слога – нико ником не завиди.
- СТАНИША: И уопште не да биде курвица.
- ДРАГИША: Ето, па ти сад размисли. Што се каже, понуђен ко почашћен.
- СТАНИША: А ти знаш шта значи кад обећа администрација – томе нико није стао на пут.

Пауза.

- ДРАГИША: Шта се толико премишљаш – биди једном човек!
- СТАНИША: И који се мој ваздан снебиваш – биди мушко!
- МИЛИСАВ: Нека буде – да видим и то чудо.
- ДРАГИША: Чудо за чудо – а не да ти шкоди ни кућа. Еве рука, Милисаве!
- СТАНИША: И не да ти шкоди ни права женска – доста је било са овцама. Рука руци, Милисаве!
(Рукују се)
А сад би добро пасовала по једна потегача – па да компетирамо посао.
- МИЛИСАВ: Да није све ово само због ракије? Части ми ћу да вас гађам флашом у главу.
- ДРАГИША: Чуј њега – због ракије! Али је ред да се договор покваси.
- СТАНИША: Оно што се љутим залије, то најбоље ниче. А теби ако је жао – молим.
- МИЛИСАВ: *(Премишља се)*
Али да ми отачете на другом месту.
(Извади флашу из њорбице и њружи Драгиши)
- ДРАГИША: Добру ракију нећеш никада да осетиш на језику – тек кад се попење у главу.
(Оћије велики ѓућљај, ња њреда флашу Станиши)

- СТАНИША: А ја ракију, опет, могу да видим најбоље кад ми сађе у ноге.
(*Оћијије велики ѓућљај, ња враћи флашу Драђишии*)
- МИЛИСАВ: (*Гледа их забринућо*)
Имате много јак цуг. Може ли то мало нежније?
- ДРАГИША: Оно било за темеље. А сад зидамо даље.
(*Оћијије, ња враћи Сћанишии*)
- СТАНИША: А и неће, Милисаве, обичан срк да стигне на циљ.
(*Оћијије, ња враћи Драђишии*)
- МИЛИСАВ: Ем ме прескачете, ем лочете. Не дам више, то је мени за лек.
- ДРАГИША: Оно било за зидове. А кућа, Милисаве, има и кров. Греота да прекидамо поса на по пута.
(*Оћијије, ња враћи Сћанишии*)
- СТАНИША: А кров који прокишњава, то ти, брате, и није неки кров.
(*Исћије до дна, ња ћружи Милисаву ћразну флашу*)
Саде има да ти кућа биде сува.
- МИЛИСАВ: (*Загледа у флашу*)
Тако ви, значи, зидате кућу. а? Да вас ја запијам, то хоћете!
Да ми откидате брљицу од уста! Крајнике немам чиме да напојим! Крв ће да ми оскидише! Има неку болес да навучем! И ланућу нешто трезан, Бого мој, па шта онда да ме брани?
- ДРАГИША: Милисаве, немој срати – живота ти.
- МИЛИСАВ: (*С неверицом ћреврће флашу у руци*)
Баш све попили. Како саде да преноћим?!
- ДРАГИША: Ајдемоте ми, Станиша. Да ако му лакне до јутра.
- СТАНИША: Мора да му је пуно тешко.
- Одлазе ћућићем.*
- МИЛИСАВ: (*Исћиреса ћоследњу кај из флаше*)
Како је само стручно олизаше – ни кап нису оставили. А празна флаша, то и није нека флаша.
(*Баци флашу у јарак, седне ћод дрво*)
Је ли, бре, вас три – шта бленете у мене? Тешко вам пада да пасете, а? А хоћете да ви ја будем слуга целог живота?! Тако вам одговара, да се само туна шепурите. А шта ако ја постанем газда? Молим?! Види, бога ти, то вам пуно смешно. Е, онда има пашчад да вас чува, а не Милисав

будала. Па да осетите чија гуша јаче лаје. Код мене срце меко ко прасеће пувало, а код псине сами зуби. Има онда да брстите мало боље траву. Посебно ти трећа – оца ти сиротињског! Теби говорим – шта зијаш?! Ни флашу ракије не мош да измузеш. А да блејиш, то знаш. И да ме подкрадаш, то умеш. Ђу те турим у дроље, па да осетиш како боду овнови.

(Пауза)

Часте ми, одраћу вас живе. Богами, хоћу! Само за кожу могу да узем цело буре. И зато, за казну, има да пасете целу ноћ.

МРАК

ТРЕЋА СЛИКА

Ливада. На ливади Драгиша и Станиша зидају Милисаву кућу. Разна грађа и бројне алајке. Дрво. Исход дрвета чуче три овце. Нији блеје, нији пасу. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, појоци, њиве, стока. И народ како ради. Сунце.

ДРАГИША: *(Зида темеље)*

Темељи морају бити дубоко укопани, да непријатељ не би могао кућу да ишчупа. А кров нека носи – за темеље је мука. Наше надлештво има о-хо-хо темеље. То је грађено, па преграђивано, онда подзиђивано и дозиђивано – и сад ту можеш да насадиш облакодер до неба: спрат по спрат – све како се чиновници буду ширили. А без јаких темеља, то не би било могуће. Памтиш ли ти ово, Станиша?

СТАНИША: *(Који помаже Драгиши)*

Памтим, Драгиша, сваку фазу памтим. И како се камен полаже, да се кућа не клати. И како се бетон налива, да у моменту стврдне. И како се цокла удара, да испадне споља и глатко и слатко.

ДРАГИША: Нисам рекао слатко, већ са укусом. Да то на нешто и личи.

СТАНИША: А шта бива ако земља под толиким теретом попусти?

ДРАГИША: То нисмо предвидели.

СТАНИША: А јесте ли предвидели ако власник одапне, па нови газда хоће све испочетка?

ДРАГИША: Нема тог почетка који наши темељи нису већ издржали. А варијанте и онако зависе само од фасаде.

Пауза.

Пуџић. а на џуџићу Милисав. Вуче жреду, и никако да жронађе начин како да му буде најлакше.

МИЛИСАВ: *(Засџане да жредахне)*

Богца ти божијег, колика греда за једну обичну кућу. А шта онда раде они што дижу билдинге?! Може бити, где су високе куће – ту ничу и дугачке греде. А где ничу дугачке греде, ту мора да има ваздан врста шарених тица. Што се каже, и тица и пица.

(Пауза)

Код мене не ваља то, што се ја уопште оволико трудим да њима помажем. Зидају, па шта?! Као да код нас није сазидано толико кућа, а да њихови власници то нису знали све до кључева. И као да им је то нешто сметало – није, богами. Већ су због тога хваљени и цењени свуда по свету. И зато ја више нећу ништа да пипам. Нека раде сами, а ја ћу да се прикључим тек на крову. Док ће греда да биде мој велики доказ.

Пауза.

ДРАГИША: Забушаваш, забушаваш! Али ако, брате Милисаве, то и јест закон за велике газде.

СТАНИША: Вредног газду не нико да цени, док су полењи наши златни изузеци.

МИЛИСАВ: *(Довлачи жреду)*

Неће гадура узбрдо, па Бог. И кумио, и молио, и туко. Три корака, па стане. Ја опет – а она три корака, па стане. А кад смо дошли на низбрдицу, још грђе. Све овако поскакива, ко ждребе поред кобиле. И још грува свом снагом у ребра. А ја шаком, па по главуци. Тек се мало на равном смирила. Али је зато добра, јел да?

ДРАГИША: Перфект греда! Само мало дугачка.

- МИЛИСАВ: Није могуће! А ја баш биро највише дрво. И још једно гнездо било горе – жив сам се појо.
- СТАНИША: Не ваља ни кад ти је кратак, ни кад ти је дугачак. А најгоре је кад ти је танак.
- МИЛИСАВ: Нећу ваљда да идем по другу – моментално да се одрекнем куће!
- ДРАГИША: Бог с тобом Милисаве! Само малчице да је скратиш тестером. Очас – па си ти своје одужио.
- СТАНИША: Замисли да мораш да је растежеш – не би био готов до јутра.
- МИЛИСАВ: А за колико да је скратим?
- ДРАГИША: Једно три палца – толико.
- МИЛИСАВ: По дужини?
- ДРАГИША: Јок, по дебљини.
- МИЛИСАВ: Јел баш три?
- ДРАГИША: Три – а што?
- МИЛИСАВ: Много ти прецизно то око.
(*Сјавља жреду на ноћаре и одмерава*)
- ДРАГИША: Тако је и у надлештву – чим погледам материјал за седнице, моментално знам до колико ће да отегне дискусија. У просеку, један палац – један сат. Док шака уме да заглави до подне. А кад видим лакат, онда је то до увече. Само што се то нама, срећом, рачуна као пребачај.
- СТАНИША: А кад ћутите цео дан – јел то онда подбачај?
- ДРАГИША: Тада обично вршимо глобалну анализу, извлачимо општи просек и рачунамо вишак. И обавезно увек нешто претекне – тако ми тачно сабирамо.
- МИЛИСАВ: (*Тесџерише*)
И све ово због три пишљива палца. Да те јебем, Драгиша, у плајваз.
- ДРАГИША: (*Подиге зидове*)
Зидови служе да непријатељ не чује шта се у кући говори. Може да чује песму – толико дебеле зидове не прописујемо – али не сме да чује писку и цику. Наше надлештво има о-хо-хо зидове. Проверени су сви могући материјали, али се на послетку остало при домаћој цигљи. Само што је сад то

тапацирано, па не може ники да нас прислушкује. А закључке и онако читате у штампџи. Капираш ли ти ово, Станиша, или ја морам двапут да понављам?

- СТАНИША: *(Који помаже Драгиши)*
Капирам, Драгиша, не фолирам. Број зидова на кући мора бити раван броју страна света, јер непријатељ из свих праваца вреба.
(Намешта врати)
Зидови се отварају вратима...
(Намешта прозор)
... а затварају прозором. Кроз врата се у кућу улази, а кроз прозор се из куће излази. И зато се на вратима налази вратар, а на прозору могу и обичне решетке – али то само код зидова од посебног друштвеног значаја. Ваше надлештво има о-хо-хо врата. А то сви ми пуно ценимо. Али, Драгиша, да така капија још увек нема свог чиновника – то ники не може да схвати, а још мање да опрости.
- ДРАГИША: Проучавамо кандидате, јер није сваки способан за тако одговорну дужност.
- СТАНИША: Ја ћу бидем одма подобан.
- ДРАГИША: А друго, ти пуно брбљаш, а на радном месту има само да се ћути.
- СТАНИША: *(Са покривеном језиком)*
Видиш да жнам да шкратим језик.
- ДРАГИША: И, брате, много ждереш бели лукац, а то администрација не да мириши.
- СТАНИША: Ђу пређем на ротквице.
- ДРАГИША: Имаћемо те у визури.
- СТАНИША: А мотику ћу још данас бацим у стрњике.
- МИЛИСАВ: *(Који је пререзао облицу)*
Еве, ја отфикарио – тачно три палца. Јел сад добра?
- ДРАГИША: Перфект греда! Само што је опет дугачка.
- МИЛИСАВ: А зашто сад то?
- ДРАГИША: Може бити зато што је пуно израсла – ко то зна. Али да је дугачка, то јесте.

- МИЛИСАВ: Рекао си три палца. Тобож, стручњак да од прве одока потречиш!?
- ДРАГИША: Тако ми и у надлештву – ако треба процењивамо и по безброј пута. И зато код нас увек пасује у длаку.
- МИЛИСАВ: Па шта сад да јој радим? Ђу је шутнем у дупе?
- ДРАГИША: Немој Милисаве, већ је скрати за још три палца. Иначе, оде кућа укриво.
- СТАНИША: А питање је и на коју страну ће да се нагне. Може да се тумачи као намерно.
- МИЛИСАВ: Значи, још три палца? Али да ово буде последње?!
- ДРАГИША: Дабоме.
- МИЛИСАВ: *(Примерава, ѿесѿерише)*
А могло то о истом трошку.

Пауза.

- ДРАГИША: Знаш шта, Милисаве – режи ти њу четир палца.
- МИЛИСАВ: *(Престѿане да ѿесѿерише)*
Море, марш!
- ДРАГИША: Добро, онда три.
- МИЛИСАВ: Славе ти, Драгиша, три или четири – али немој стално да ме врћеш.
- ДРАГИША: Тако ми у надлештву: ко је за, има ли неко против, има ли неко уздржан – ето ти три могућности. А има ли који шта да пита – то је четврта могућност. Само што обично нико ништа не пита – толико је нама све јасно.
- СТАНИША: Имам ја предлог. Скрати ти њу за пет палаца – а у пет имаш и три и четири.
- МИЛИСАВ: Последњи пут питам – колико?
- ДРАГИША: Три палца – како си и почео. Има биде довољно.
- МИЛИСАВ: Сигурно толико?
- ДРАГИША: Најсигурније! И још она три – пуна капа.
- МИЛИСАВ: *(Насѿави да ѿесѿерише)*
Ови из администрације никад немају своје мишљење, а опет спроводе шта им се ћефне. Неко мисли снажно отпозади.

ДРАГИША: *(Посивља кров)*

Кад стављаш рогове за кров, то ти је за кућу као кад свежеш пупак човеку – тек тада та врећа има смисла. А кров у целини служи да непријатељ не звера у наше благостање. Ем може да отме, ем може да потцењива. И зато, јал био домаћи, јал био туђин, непријатељ се моментално склања иза зидова од посебног, рекосмо, друштвеног значаја; другим речима, под кров надлежног органа. Наше надлештво има о-хо-хо кров. Раније је клизао само на једну страну, после смо додали другу косину, а сада се слива и прелива према целом свету.

(Намешта олуц)

Једино што нам олуци воле да цуру. Још кад је блага киша, па се то толико и не примећива. Али када лију поплаве, онда придржавамо и капом и шаком – само да не прокисне озго на темеље. Тако ми жестоко бранимо нашу кућу.

МИЛИСАВ: *(који је пререзао другу облицу)*

Готово! Јел саде добра?

ДРАГИША: Перфект греда! А јел ти врућа тестера?

МИЛИСАВ: Јесте – а што?

ДРАГИША: Немој ни да је ладиш.

МИЛИСАВ: Молим?

СТАНИША: Оће челик да зарђа.

ДРАГИША: А и греда остала дугачка. Оно, не кажем, види се да је и краћа – краћена па скраћена – али ће ту морати још три палца.

МИЛИСАВ: Већ сам ја њу средио за шест комада, без да вас питам. Ко велим, да не уситњавамо баш толико посао.

ДРАГИША: Браво! Тако и ми у надлештву – мора увек дупло боље. Зато ти, брате Милисаве, рецни ту греду за још шест палчева.

МИЛИСАВ: А могли смо да је стружемо одма на пола. Ем је поштено скратимо, ем добијемо две.

ДРАГИША: Ми из администрације некако више волимо да усмеравамо поступно.

МИЛИСАВ: Значи, још шест?

ДРАГИША: Па да, тако је најбоље – шест.

МИЛИСАВ: *(Одмерава)*

Јен, два, три, четир, пет, шест, може и седам, а може и осам, нека буде девет, а не да му шкоди ни десет. Кад човек сам одлучава, много боље тестерише. Значи, дванаест.

(Тестирише)

ДРАГИША: *(Сивавља оцак на кров)*

Оцак је огледало куће. Какав дим из оцака куља, тако и у кући гори. Може да пурња, може да клобуча, а може и само да отпирује. Најгоре је кад нема дима. Тада ватра гори наопачке. А то непријатељ користи да се кроз оцак у кућу увуче. Наше надлештво има о-хо-хо оцак. Ложио, не ложио – он само искри. Баца оне свице у очи, па светло и по ноћи. А кад нигде не грије, код нас вруће. Чудо једно од оцака.

(Најичче “ћейла” на оцак)

Кућа је готова тек кад се врти певац на оцаку. То је најосетљивији део куће. И најпокретљивији. Нема тог ветра који он неће у душу осетити – и с које стране дува, и којом јачином, и којом брзином, а и с каквим намерама. И свакоме има да ода дужно поштовање. Ако је, да преставимо, обичан поветарац, онда само њише раменима.

(Имићира)

Ако је ветар мало јачи, па се љути и фијуче, онда се и певац укрути, и врчка снажно из кукова.

(Имићира)

А кад удари кошава, бура или каква друга ветрушина, онда се певац окреће око себе и по сто пута – а да се никад не умори.

(Имићира, ња скочи са куће)

Наше надлештво има о-хо-хо певца. И он нама тамо носи златна јајца. И зато има да га поштујеш и слушаш, јер иначе не дуго да седиш на вратима нашег здања.

СТАНИША: Ђу га љубим у дупе ако иска.

МИЛИСАВ: *(Који је пререзао и пререћу облицу)*

Ја готов! А за колико саде да је кратим?

ДРАГИША: Одмори мало, Милисаве, видиш да си балдисо.

СТАНИША: Није греда мечка, неће у шуму утећи.

- МИЛИСАВ: *(Приметии кућу)*
А шта је ово туна?
- ДРАГИША: Кућа, Милисаве, твоја кућа.
- СТАНИША: Колибица. То јест, кућерак. У ствари, палата.
- МИЛИСАВ: А моја греда? Толики труд, толика мука цео дан, и још знојав!
- ДРАГИША: Перфект греда! Али нема ди да је туриш. Оно, може и да се тури, али нема сврху. Како је теби воља – леба не нигде да иска.
- СТАНИША: А и не да уједа.
- МИЛИСАВ: А ако ветар кућу сруши, ко ће мени то да плати? Могу да штетим.
- ДРАГИША: Оца ти сељачког, ко да ти је дедовина! А за ветар, Милисаве, има који ће унапред да јави.
- СТАНИША: А и не твоју кућу да дира – има ветар пречих.
- ДРАГИША: Ајдемоте ми, Станиша! Треба сутра Милисаву имање да разрадимо: да му свиње скичу, да му гуске гачу, да му говеда мучу, а обади под репове зују. Има и та греда да му пролиста.
- МИЛИСАВ: Њу ћу ја да чувам за барјак – само још малчице да је скратим.
- ДРАГИША: А у суботу те женимо.
(Крену ђуишићем, Драгиша зајева)
“На ливади, усред траве акцијаши кућу праве”!
- СТАНИША: *(Прихваиши)*
“На ливади, усред траве акцијаши кућу праве”!
- ДРАГИША: *(Зајочне нову сѝрофу)*
“На пароли, испред трема стоје речи: куће нема”!
- СТАНИША: *(Прихваиши)*
“На пароли, испред трема стоје речи: куће нема”!
- Одлазе.*
- МИЛИСАВ: *(Овцама)*
А вас три туна – опет ми забушавае. Нити да пасете, нити да музете, а не ни да серете. Само филозофирате. Макар мало да блејите. А сад ће, бре, да се проширите, да бидете госпође.

Па ћу вас јесенас удам за праве овнове – да уживате мушко целу зиму. А кад сине пролеће – пуна капа јагњади. Има само да кркамо. Шта је, ћутите?! Да нисте љубоморне, а? Море, сутра ћу да вам покажем краву, да видите шта је конкуренција. Брат-брату, аков ракије сваки дан. Њојзи виме до колена, а у вас само сисићи. Бегај тамо у тор, да вас не гледам тако жвалаве!

(Овце ситоје)

А и не морате – ко вас шиша.

(Уђе у кућу, ња се појави на прозору)

Перфект кућа! Само што је дугачка – три палца.

МРАК

ЧЕТВРТА СЛИКА

Ливада. На ливади Милисављево имање. Кућа: ако мери два метара, за ову прилику је досија. Поред ње остали сеоски домазлук. Дрво. Исход дрвџа чуче њри овце. Милисав и Драгиша. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, њојоци, њиве, ситока. И народ како ради. Сунце.

МИЛИСАВ: *(Чешиља се и загледа у огледалце)*

Ће бидне ова фризура њозји по вољи?

ДРАГИША: Дабоме! Али немој да претериваш у шминки, да се млада не уплаши твоје лепоте.

МИЛИСАВ: А јел и она овако цакана ко ја?

ДРАГИША: Што се каже, од позади медена, а с преда јебена. С које год стране да је шацујеш, све само оригинал феле. У уцело Ју–пушка убојита. Дугачка у висину, дебела у ширину, а ватрена у дубину. Факат – цура и по!

МИЛИСАВ: Да ја мало очистим опанке.

ДРАГИША: А детаљи су јој посебна врлина. Она увца, на пример, то су такве уши – еве, толике. Све чује, све види – ники неће моћи да те оговара. А носић исти. Чуј, носић – носина. Да осети сваку арому, да оњуши сваку прилику, говно од муве мириши. Па они брчићи испод – ка свилица младог куруза, тако чупави. А зубићи оштри, и дођу некако плавкасти – то

је њојзи од хигијене. А унутра љута језичина: лапа – тапа, лапа – тапа! И што је она пуно душевна. Има нарав меку ко бичић под сисом. Једино ако се штогод наљути, онда лема главом – то јој је дошло некако као најтврђе. Само, неће она тебе.

МИЛИСАВ: Неке друге мане нема?

ДРАГИША: Па да видиш, и нема. Оно, има, није да нема, сваки човек понешто има, али код ње и то мало што има – као да нема. Ето, тако!

МИЛИСАВ: А које то?

ДРАГИША: Она, знаш, грешница – једну ногу.

МИЛИСАВ: Како, бре, само једну ногу?!

ДРАГИША: Обе, Милисаве, обе! Баш толико мањкава није. Само што јој она лева као касти мало окраћала. Да речемо, гега. Али се то не види пуно. Оно, примећива се, али се и не примећива. Кад стоји може да прође као апсолутно ногата. Једино кад иде, онда као малчице... Брате, ћопава! Не да те лажем, друга мојега.

МИЛИСАВ: Јебајте га, господине, што се ја онда дотеравам?!

(Пауза)

Значи, ћопава?

ДРАГИША: Ја друге мане нисам видео. А да је ћопава – то јесте. Само што то има и једно преимућство.

МИЛИСАВ: Мислиш?

ДРАГИША: Они бутони и кукови, знаш, они ваздан од оног гегања раде вако...

(Врћи сјојене ѿснице у суйројним ѿравцима)

... круну цели дан. Чешља она вуница од тога, и бију дамари изнутра. И тако, навече, ружа подгрејана. Има само да цараш. А то код других жена не никад да доживиш.

МИЛИСАВ: *(Имиѿира храмљање)*

Видиш, бога ти, то мож да бидне и тачно. Ово њојзи даје млаку струју. Док код мене само звечи.

ДРАГИША: Јесте, Милисаве! Ди јој мана, ту јој и врлина. А сад да бидеш учтиван, јер Станиша само што ти није привео младу.

(Звизне)

Ово је од среће, друг твој.

Пушић. А на њушићу Сјаниша и Сјамена. Сјаниша до њола ливрејисан као њоршир, а од њола као и раније. Сјамена мало њојава, а више зарозана. Драгиша и Сјаниша најњевавају.

СТАНИША: Еве куме, еве нам њевојке – ко је проси, нека је и носи!

ДРАГИША: Еве кума, еве младожење – он је иска, он нек је и стиска!

СТАНИША: Моја кума, лепотиња вила – није с никим, до с понеким била!

ДРАГИША: А мом куму, на лицу се чита – то ње сама, да испита кита!

СТАНИША: Без обзира шта ње млада рећи – куме куми мећи што већи!

ДРАГИША: Ово била за публику шала – кума куму и онако дала!... А сада да вас упознамо. Хајде, приђите!

СТАНИША: *(Приводи Сјамену)*

Цупка цура од сређе, а погледмо не зна где ње!

ДРАГИША: А и момак крије лице, побојо се младе пице!

СТАНИША: Стид ње младу брзо проћи, још вечерас пре поноћи!... Живље мало, бога ти зарозаног!

ДРАГИША: Младожења још је бржи, већ га више срам не држи!... Дај, Милисаве, биди барем ти мушко!

МИЛИСАВ: *(Пружи Сјамену руку)*

Да се преставимо – Милисав.

СТАМЕНА: *(Ошре руку о хаљину, ња је њружи)*

А ми смо Стамена.

МИЛИСАВ: А оћеш ли ти поћи за ме?

СТАМЕНА: Не знам – ал твоја сам.

ДРАГИША: Тако! А сад да вас венчамо. Бразду њубави да вам прокопамо, да се врагови по кући не легу. Станиша, узми дер реч!

СТАНИША: *(Намешта младенце и сјаје испред њих)*

Драги младенци, драги сведоци, другови и другарице! Брак је суштина сваке куће. Он служи да непријатељ не може кућу да сруши. Може да гвири, може да се нада, може понекад и да чачака – Боже мој, али брачну слогу не сме да дира. Свако његово напред, има наше одлучно назад. Дочим пријатељ – то је нешто друго. Наше надлештво има о-хо-хо брачне везе: без обзира да ли се ради о понуди или потражњи, то увек остаје у заједничким брачним водама. Прво смо имали избор по намери, онда се прешло на

усмеравање и усклађивање по сродству, а сада смо на провереним основама чврсте и нераскидиве повезаности. На пример: упознајемо се са прописима, а венчавамо за акта. Или, јебеду нас проблеми а божанствено живимо са решењима. Или, ругамо се пропустима, а ватамо се за достигнућа. Без обзира на лепоту пропуста. А такође учествујемо и у брачним троуглима: женимо се за столицу, варамо је са шамлицу, а овамо се преуздавамо за шрајптиш. Сваки нашо свој лични смисао.

ДРАГИША: Бре, бре! Ти ко да си се венчао за ону нашу капију!? А људи чекају да их приведеш у брачно стање.

СТАНИША: То ја и хоћу да кажем: један брачни партнер има да остане у природном стању, онај други у другом стању, а обоје у стању приправности. Иначе ће их непријатељ среди обоје у пркно.

ДРАГИША: Ццц!

СТАНИША: Шта сад не ваља?

ДРАГИША: Не улазиш у срж проблема. Много, брате, претиш. Олади ти мало, Станиша, а ја да те часком одменим. Могу младенци да побегну.

СТАНИША: Поред мене не да прођу, части ми! Тако ја и у надлештву: који сме да уђе, који да изиђе, а који мора да чека пред вратима до даљњег. Њих ћу пуштим тек кад ти завршиш.

ДРАГИША: *(Сћане исћред младенаца)*

Бираним речима речено, брак је веза између супротних полова. И као што се у природи северни и јужни пол привлачу преко полутара, тако се у брачној заједници мушки и женски пол привлачу преко кревета. Брачни кревет је, значи, централно место на коме брачни другови остварују своја брачна права и дужности. Ако један од супружника падне у постељу од изнурености, то је онда болеснички кревет. А оно што једном почне да побољева, томе нема лека. И зато, за срећан брачни живот од прво-разредног је значаја здравље. Што дуже здравље, то дужи брачни живот... Јел теби јасно ово, Милисаве?

МИЛИСАВ: Та дужина, мислим, јел то може одока, или постоје прописи?

ДРАГИША: Медицински је утврђено, а и пракса је то потврдила да све што је изнад седам палаца – то је здравље, а све што је испод седам палаца – то је болест. Што се тиче чистих седам

палаца, то је тако – као кијавица. Опште стање здравља неодређено. Нити да се жалите, нити да га претерано хвалите. Право речено, све зависи од личне процене супружника. Али поуздано вам ниједан лекар неће рећи да ли сте заиста здрави или болесни.

- СТАМЕНА: (Примерава “у ваздуху” седам палаца)
Један, два, три, четири, пет, шест, седам – значи толко. А мож ти, Милисаве, да набереш волки просек?
- МИЛИСАВ: Ако затреба, ћу се послужим са један прст, само да намирим норму.
- СТАМЕНА: А боље је кад је уцело... Сад, шта ја знам – тако велу доктори.
- ДРАГИША: Детаље оставите за после. Ако вам је здравље дуже од седам палаца, осам, можда девет, чак и пуних десет, па дванаест, четрнаест, шеснаест – што да не...
- СТАМЕНА: (Примерава)
То је здраво пуно! Таки голем има Срета кочијаш... то јест, његов коњ.
- ДРАГИША: ... онда будете вредни и у том смислу што дужи. Какви сте ви, такви су вам и очеви били, јер да вам очеви нису такви били, не бисте ни ви били. И добро водите рачуна да лудо не изгубите здравље. Само једног дана: цап! Шта је – балдисо. Што се каже, ландара пишора.
- СТАНИША: Зато танки дуже живу, док дебеле стрефи шлаг.
- ДРАГИША: Ако вам је здравље испод седам палаца, шест, можда пет, евентуално четири, а има и од два-три, па све до кобних нула палаца...
- СТАМЕНА: То је већ пуно мало.
- ДРАГИША: ... без обзира, ви и тада будите вредни и у том смислу што дужи. Нисте здрави, у реду, али сте барем на своме. А на своме, то је још увак много боље него на неком тамо твоме. Кажем, и у кратког здравља има пуно славља. Кратак, али кочоперан!
- СТАМЕНА: Кратак, али дуго удеван... претпоставка.
- СТАНИША: И танка је патка слатка.

ДРАГИША: А сад да кажемо још и ово, да од дужине здравља не мора баш увек све да зависи – зависи и од технике. Техника – за једне дође терапија, а за оне здравије више као рекреација. Са техником може да се надокнади читав један палац – али и он само у техничком смислу. Ипак, вајдица је. Ко нема дужину, има технику. Ко има дужину, не мора технику. А који има и дужину и технику, тај може да плива у брачним водама и узбрдо и низбрдо, и да никад не потоне сасвим у говна.

(Званичније)

И једно правно упозорење: носилац дужине здравља у брачној заједници дужан је исту несебично делити са својим брачним другом, док је корисник дужине здравља обавезан ову употребити увек када се то усхте његовој туцачкој милости – како ноћас, тако и во вјеки вјеков. Честитам!

МИЛИСАВ: Ово већ готово?

ДРАГИША: А шта би ти још – да те ми и свучемо?

МИЛИСАВ: А прангије?

ДРАГИША: То нек грува у кући – да растера мишеве. Пази на јексер да биде зашиљен.

СТАНИША: И врућ барут потурен, иначе хоће пуца да затаји брзо.

ДРАГИША: Неће, Станиша, ниси упознат... У кума је пуца убојита, за број пута он ноћас не пита!

СТАНИША: А у куме велика је мета, и зато би ћорак био штета!

ДРАГИША: Раном зором кум на њиву креће, бразде оре што дубље и веће!

СТАНИША: Кума хвата варјачу у руку, да угоди изгладнелом вуку!

ДРАГИША: У подне се ждребац уморио, на травицу главу оборио!

СТАНИША: Напасло се јање за по сата, тек сад личи на правога ата!

ДРАГИША: Силно много има да се ради, кад се семе у рупицу сади!

СТАНИША: Још је више посла уз фуруну, када узму кукуруз да круну!

ДРАГИША: Већ поподне куму посла доста, пуста њива иза њега оста!

- СТАНИША: Досети се кума свога јада, те је руком угађала тада!
- ДРАГИША: Крајем дана пуно је саниро, да ли није превише планиро!
- СТАНИША: Остао је јоште послити један, само један ал да биде вредан!
- МИЛИСАВ: То, бре, посла до гуше. А ди је да се чешља вуница, да се ложи казан, да се полагају јајца!
- ДРАГИША: Да поделите задужења на равне части, па да сваки зна шта му је струка.
- СТАНИША: И није право да Стамена по цели дан све четир у вис – греота спрам домаћина.
- СТАМЕНА: Оћу ја, ко каже да нећу?! Он нек музе, а ја ћу да сирим. Он нек жање, а ја ћу да мељем. Он нек деље ручку, а ја ћу правим алатку. А за јајца нека се не боји, ко ће пиле из јајца да поји. Све ћу ја то сама.
- ДРАГИША: Ајдемоте ми, Станиша, ови знаду боље од нас. А вама двома свака част.
- СТАНИША: А мени, опет, дошло нешто жао. Колико, бре, ту има наше народне душевне чистоте – обоје каљави.
- ДРАГИША: А ноћаске ће буду глибави. У здравље, кумови!
- СТАНИША: И у здравље, и у славље!
Одлазе певајући.
- ДРАГИША и СТАНИША: “Поји Миле волове на реку,
поји Миле волове на реееку!
Где пролазу и нану и секу,
где пролазу и нану и сееку”!
Пауза.
- МИЛИСАВ: Узесмо се, Стамена!
- СТАМЕНА: Узесмо, Милисаве.
- МИЛИСАВ: Има да нам биде лепо, Стамена!
- СТАМЕНА: Лепо, Милисаве.
- МИЛИСАВ: А куде ти то тамо гледиш, мен преко рамена?
- СТАМЕНА: Никуд – само сам мало врљава.

МИЛИСАВ: Добро, Стамена!
(Пауза)
Да те пребачим преко прага, Стамена?

СТАМЕНА: Да ме пребачиш, Милисаве.

МИЛИСАВ: Па да те спуштим на отоман?

СТАМЕНА: Да ме спуштиш.

МИЛИСАВ: (Узме Сџамену у наручје)
А јесил ти имала којег пре мен?

СТАМЕНА: Нисам, Милисаве – ти си ми међу првима.

МРАК

ПЕТА СЛИКА

Ливада. На ливади Милисављево имање. Исјред куће сџо и клуџа. Дрво. Исјод дрвеџа чуче џри овце. Нџџи блеје, нџџи пасу. Милисав и Сџамена. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, џоџоџи, њиве, сџока. И народ како ради. Сунце.

МИЛИСАВ: О, мајко моја! О, Бого мој – напаст на све стране! Гуске грокћу, свиње гачу, краве њачу, а коњи мучу ли мучу! То нигде нема, једино код мене. Посијем шеницу, изникне раж, а сазри јечам. А млевено, испало пројино брашно. Или, цвати шљива, роди кајсија, а кад оберем – дудови. Срећом, у казану испечена, опет цури права шљивовица. Само да ме сикираду! Једино ове моје три сиротице што ме разумеду. Нити блеје, нити пасу, а не мора ни да се музу. Повукле се у себе, и само чучу. А остали – нездрави! Ономад јарац – да грдног ли јарца – заскакива на сваку марву. Крмачи, вели, да прави јариће. Иш, оца ти мудатог! Није, газда Милисаве, него моја коза не воли да рађа. Иди бестрага, и ради шта оћеш! А он се залете у оно блато – што је каљав, ни по јада – већ се превари, па на љутог нераста. Кад овај скочи, сунце ти небеско, па јарца за браду, да му нолку кесу одгризе.

Једва их раздвојих. Или, јуче – рогато ждребе?! Ништа му не фали, што се каже: и јешно и пишно, али никли рогови. Марвени доктор вели да је то утицај средине. А коњ се умусио – видим, није му нешто јасно. И још председник синдиката. Имаду они тамо, божем, неку своју оригинал организацију – мисле, ја ћорав. Ако, вала, само ти и даље тртљај, док ти бикови возају госпођу у шевар на причест. Не би му право. Сад, говеда некако и да разумем – осилило се то, бре, па мрчи ди стигне – али ова перната стока?! Мало, а већ покварено ко да је муњак. Тако, она квочка Милева, излегла шест црних гаврана и једно једино нормално пиле. Кад даје курва свакоме! Само, удесићу ја њих за врбицу – сви ће они полако у рерну.

СТАМЕНА: А ја ћу, Милисаве, да зготовим мрс од свију. Патка на пању – пловка у тигању, а са млади лукац – од живине бубац. У лонцу се павац крчка – а у вину шаран брчка, с кикирики надевена – у пећи је кока једна. Поврх тога пажња – са посебног ражња, на жару су муда – муда од лабуда.

МИЛИСАВ: А тек што знаду параду кад ти је највише стало до њиове подршке. Воле више чиновнике него зобницу. А мене већ не шишају ни за мало црног испод нокта. Гонио ономад Рудоњу и Мудоњу да их продам у задругу. А онај баксуз на кантару, па неће све до подне да прозива да их меримо. Чека трговац да се стока испиша, па тек онда тура на вагу. А после их напоји, и препрода за скупе паре. На чесму, бре, да заради – тако је он виталан! Знам ја за ту радњу, па кумим и молим волове да се мало суздржу, док не прођу кантар, а код лопова после нек точу до зоре. Али Рудоња – части ми, чист инат – те отвори ону његову славину, и лину шора ко из кабла. Преклињем говедо да престане, да цвикује макар на пола, да ме не завија у црно – а он још грђи. Кап једну није задржао, већ ме обрука пред народом ко нико. Од оне муке, ја узех плајваз да сабирам: два минута, пута она брзина, пута она јачина млаза – види, калиро пет кила. И таман да подвучем, да извидим колико ми гад отисно из цепа – кад крете Мудоња. Мени сузе! Дај, Мудоња, макар ти стисни! Јок, ни да чује – већ цеди до данцета. А Мудоња исти Рудоња – од исте краве лист: два минута, пута брзина, пута јачина млаза – оточио и он пет кила. Толка бара пива. У динаре не смем ни да бројим. Дотле, она курва на кантару, сад се сетио да ме зове:

Милисаве, оћемол мерити те волове? Мало је требало да их сву тројицу стрељам. А који ће, је ли ти, мен да плати ових десет кила живе мере? Да ти пишањац, вели, плаћа држава – то не никад да доживиш. Јел тако? Тако! Нек одвади онда и коске, кад је толко алава. Па приведем мангупе пред кантар. И таман да их турим туна – кад њих двојица, као по договору, те се истоварише испред. Ја цикнем: сери на вагу, сери на вагу! Мамицу им – намерно поред. Зар тако, саде кад се растајемо!? А она пизда, црче од смеја. И трља руке. А мен дошло тешко, да у земљу пропаднем за свагда. Онај збир, голем ко велика таблица множења: количина, пута она висина, пута она дебљина, равно пет кила. И пута два – десет. И оних десет у течном стању – испало да мањака цело јуне. Да полудиш од оловке!

(Сиреман да крене)

Него, Стамена, ајдемоте на њиву да нас јарко сунце грије. А лудије нек лудују саме.

СТАМЕНА: Иди ти, Милисаве, својим послом, а ја ћу да останем на свом послу. Вуницу да испредам, шареницу да ткам, да те зимус у ћилим увијам.

МИЛИСАВ: Добро, Стамена. А кад се вратим, да ми са басамка у наручје скачеш.
(Одлази иза куће)

Пуџић. А на пуџићу весела дружина: Драгиша и Станиша. Трубе и басирају устима. Засијану.

ДРАГИША: Шта мислиш, Станиша, да обиђемо мало Милисава, кума нашега?

СТАНИША: Да га обиђемо, Драгиша, и њега и Стамену – нашу куму лепотињу.

ДРАГИША: И да се сити испричамо.

СТАНИША: И сити, и пити.

Прилазе.

ДРАГИША: Види, болна, каква нам је кума – као роса подгрејана.

СТАНИША: И ко пшеница развејана.

ДРАГИША: А канда се малчице нагојила?

СТАНИША: Колико својој лепоти да дода.

ДРАГИША: Жива ли си, срећо наша!

СТАНИША: Вредна ли си, радости свачија!

Грле је.

ДРАГИША: Како лепо мириши: и на кувано, и на пржено, и на мешено.

СТАНИША: А ја осећам и у казану печено – шта је, да је, али брља није.

СТАМЕНА: Еј, кумови, ђаво вас преко воде пренио – којим послом по вакој врућини?

ДРАГИША: Ми мало с пута зашли – за здравље да питамо.

СТАНИША: Нашли, па зашли – колико гушу да исплакнемо. Тај мелем најбоље прија лети.

СТАМЕНА: А за мрсно нећете ништа?

ДРАГИША: Ми не бисмо, али кад толико наваљиваш, може какав чалабрц уз чашицу.

СТАНИША: А шта имаш у вајату – али не мора баш све.

СТАМЕНА: Ништа посебно: има нешто сланине, неки меки сирац, першун, мирођије, бабуре – то.

ДРАГИША: Ма, јок! Немој толико да се трудиш. Већ нарежи пршуте, кобасице, шункарице, а и онај сирац из чабрице – хвале га пуно у чаршији, само мало тврд, веле, али да је без грешке.

СТАНИША: И једно чанче кајмака за на лебац, и венац од бели лукац – али боље ротквице.

ДРАГИША: А ракију суну у бокал – ону љуту.

СТАНИША: Боље одма у балонче, да не устајеш сваки час.

СТАМЕНА: А сланине нећете?

ДРАГИША: Вруће за сланину. А и Станиша не воли.

СТАНИША: Волим, али не мари.

СТАМЕНА: А ни много љута вам не иде по сунцу?

- ДРАГИША: Како каже Станиша.
- СТАНИША: Тачно, Стамена, мека мање зноји, али зато љута боље лади.
- СТАМЕНА: Једино ако миши нису све изели.
- ДРАГИША: Нису, Стамена, имаду миши меру. Тако и у нашем надлештву: грицкају, само грицкају, и опет прописи остали читави.
- СТАНИША: А ја их са вратију истеривам метлом, сем ако који има пропусницу.
- СТАМЕНА: Сад, ви боље знате.
(*Оде*)
- ДРАГИША: Да ми заседнемо, Станиша?
- СТАНИША: Да заседнемо, Драгиша, а после може и да прилегнемо.
- Седну за сѿо.*
- ДРАГИША: Погле оне три овчице, руно им њиово, како нас гледе ко да су псине.
- СТАНИША: Јадна им мајка, покисле на сувом. А да реже, то знаду.
- ДРАГИША: На ражњу би само ћутале.
- СТАНИША: Ћутале, и од оне ватрице цврчале. Овако ће иструну у ништа.
- СТАМЕНА: (*Доноси балон и мезејлук*)
Еве, кумови, колико се нашло.
- ДРАГИША: А нашло се, хвала Богу. Мало са полице, што се каже, мало из рернице – није нама толико тешко угодити.
- СТАНИША: А и у лонцу се нешто пуши?
- СТАМЕНА: Два ребарца – Милисаву пасуљ да замириши.
- ДРАГИША: Ако, Стамена, за кума нашега. Него, седи ти овде међу нас двојицу људи – тако ће ти буде пуно мекше.
- СТАМЕНА: Не ваља се то.
- СТАНИША: Оно што ваља, то ће после да дође – Боже здравља.
- ДРАГИША: А познато је да с кумовима никад није срамота седети.

- СТАМЕНА: *(Седе)*
Али да ме чувате од ајдука.
- СТАНИША: И да те чувамо, рецимо, и да те мувамо.
- ДРАГИША: А саде да се прихватимо. Сундер, Станиша!
- СТАНИША: *(Сиџа)*
Леле, ал овде има пуно посла – пун крчаг ракије! А ова за тебе, Стамена.
- СТАМЕНА: Ја само да лизнем, то је мени здраво љуто.
- СТАНИША: Ће разблажиш са другом чашом.
(Пију и мезе)
- ДРАГИША: Како лепо пири у стомаку, ко најбоља клима.
- СТАНИША: И како добро пасује на месину, види се да је свиња била из Јокшира.
- СТАМЕНА: Јел да ми сунеш опет, ова запела у недра.
- СТАНИША: Заливача ће је погура до пупка.
(Пију и мезе)
- ДРАГИША: А ди га је кум данаске – на пијац?
- СТАМЕНА: Јок! Пошо мало на њивицу, кромпир да окопа, воћкице да попрска, и за стоку да накоси.
- ДРАГИША: То ми ценимо, али што њега нема на зборове и скупове? Само ручицу да подигне – толико уморан није.
- СТАНИША: Неки гласић у сандучић да спусти – урока ради.
- СТАМЕНА: Копа, пуно копа – и много се сикира. А и не воли да се намеће – каже, има који ће.
- ДРАГИША: А и допринос му нешто слаб – путић насипамо.
- СТАНИША: Да угради неки камичак у друштвени мозаик.
- СТАМЕНА: Он вели да је једном давно зидо задружни дом, али како саде туна чиновници празнују разне датуме – а он, опет, волије попиту код куће. А за путић – не знам. Једино да он ауте не бенда ич. Него, ја би још једну, али не знам да ли ћу моћи?
- СТАНИША: Моћи ћеш, Стамена, ако не ову, онда следећу.
(Пију и мезе)

ДРАГИША: А каки је кум по оним питањима? Да не омиче гдегод – то би нас много забринуло?

СТАНИША: Све да му и опростимо, али то никако.

СТАМЕНА: Шта ја знам, ви процените. Јер је код њега велики контраст: дивља у дубини, витла у ширину, једино кратак на брзину. Код мене живци раду целу ноћ, а он приспи очас.

ДРАГИША: Аљкав посо – ко у зеца и певца.

СТАНИША: Значи, фали дорада.

СТАМЕНА: Не кажем, ваљашан је он мен и таки: има меку ручицу.

ДРАГИША: То само за муку.

СТАНИША: Закачињи, кумо, за јачу куку.

СТАМЕНА: Немам ја те претпоставке. А ни Милисав не би баш волио.

ДРАГИША: А што и да не би – вајдица је када те другари одмену на послу.

СТАНИША: А теби исти ђаво – можда чак и бољи.

СТАМЕНА: Ех, кад сваким нешто фали – ниједан комплетан.

ДРАГИША: Прво пробај, па онда куди.

СТАНИША: Има да му нађеш и коју лепу реч.

Пијкају је.

СТАМЕНА: А што ви мен стискате?

ДРАГИША: Због утиска.

СТАМЕНА: Ја нисам навикла са четири шаке – то је мени пуно.

СТАНИША: Кад навикнеш, онда ће ти биде мало.

СТАМЕНА: Ово је мен срамота – али кад сте ви јачи.

ДРАГИША: А јачи – квачи.

СТАНИША: Само да ти набасамо зоне.

СТАМЕНА: Ала голицате стручно.

Иза куће долази Милисав. Носи џак на рамену.

МИЛИСАВ: О, мајко моја! О, Бого мој! – напаст на све стране!

СТАМЕНА: *(Пријрчи Милисаву)*

Еве га мој Милисав – ој, Милисаве, ој!

- МИЛИСАВ: *(Збаци цак на земљу)*
То су једни такви баксузи ненормални – бре, природи се ругају!
- СТАМЕНА: Који то, цркли дабогда?
- МИЛИСАВ: Ови унутра! *Ја узоро ледину, ја посијо бостан, ја заливо вреже, све ја – а родили дулеци. Нема једне лубенице! И коме дулеци? За прасице. И још да их ја вучем на плећа. (Шућне цак)*
Море, гони тикве крмачама – за боље и нису. А ја ћу да испирам бубреге на старински начин – исплакачом од сто гради.
- ДРАГИША: А успут ћеш, Милисаве, и јетру да излечиш.
- МИЛИСАВ: Гле кумова! Да нисте дошли по порез, очију вам?
- ДРАГИША: Јок Милисаве, већ мало сврнули да се дивимо каки си вешт домаћин. Код тебе, што се каже, свега – од буве до муве.
- СТАНИША: И имаш, штоно веле, златну женицу и дечицу. Него, ти бубрези – оћеш ли само квасити, или их наливаш?
(Сийа)
- МИЛИСАВ: Колеbam се, ал нека буде пуна. Бре, бре! – шта вам то раде у надлештву, кад сте толико изгладнели? А и не поју вас више тако издашно! Мора бити да је како мањак? Или вас дужници јуру по суду?
- ДРАГИША: Фаза, Милисаве, фаза напретка – приштеђивамо мало за будућност. Така је судбина администрације – увек у прве редове.
- СТАНИША: А посебно на капији. Ја сам стално на нишану.
- МИЛИСАВ: Само да не изгинете тако?
- ДРАГИША: Нећемо, Милисаве, али и да оћемо – нећемо тебе да питамо.
- МИЛИСАВ: *(Вади бележницу)*
А за волку дажбину – ни за њу ме не питате?
- ДРАГИША: Које то, Милисаве?
- МИЛИСАВ: Порез на промет, порез на приход, порез на расход, порез да ућеш, порез да изаћеш – то је за пијацу – па, порез на превоз – и то на моме коњу – па, порез на вршалицу, а зајам за шеницу – ко да ја сијем буњике! Или ова стилска фигура: ставка “остало” – тешко ви да се сетите нових термина.

Ццц! – Шта каже: десетак! Да не исплаћивамо Турцима репарацију?

ДРАГИША: Грешка, Милисаве, грешка – то ти је обичан допринос од локалног значаја.

МИЛИСАВ: Ала је поскупео!

ДРАГИША: А шта да каже чиновничка сиротиња, кад газде волко уздишу? Баш малочас велим Станиши: Станиша, продо кум Милисав крдо говеди – узо грдне паре. То нама дошло много мило.

СТАНИША: А ја допуњавам: Драгиша, крчмио кум Милисав вагон ракије – ди ће с толики новци!

МИЛИСАВ: Два вочића и буренце – не померио се.

ДРАГИША: А онда ја кажем: Станиша, да честитамо куму нашем, и да му се нађемо при руци.

СТАНИША: А ја се надовезивам: Драгиша, да га похвалимо, и да га мудро посаветујемо. Њему је сада другарска реч преча од свега.

МИЛИСАВ: Да ви то мен не гвирите у џепове – шушкице да ми бројите, а?

ДРАГИША: Чуј, бројимо! Само коју парицу, Милисаве, чиновницима ситниш да узајмиш.

СТАНИША: А ми ти то поштено вратимо, без да се судимо.

МИЛИСАВ: Немам, браћо, немам динара.

ДРАГИША: Знам да немаш. Зато подај колко можеш – али, молим те, да и теби остане штогод.

МИЛИСАВ: Немам динара.

ДРАГИША: Ја иско, он стиско.

МИЛИСАВ: Можда сто иљада – али само до првог.

ДРАГИША: Видиш, зидам неку кућицу – спрат, два, докле стигнем. Ја то не бих никад због себе, мени добро и у државни смештај – али пуста дечица!

МИЛИСАВ: Па, једно двеста иљада – толико би још и натего.

- ДРАГИША: Сад, темеље сам некако ископо, и цоклу, циглу допола испеко, и нешто јапије – није да баш нема ништа, али тражи кућа душу од човека.
- МИЛИСАВ: А триста иљада – јел доста?
- ДРАГИША: А цемент – њега никад доста. Цури онај бетон ко да га неко гута. А и нема га увек, па мора и да се мики. Ту ми градња запела. Разумеш?
- МИЛИСАВ: Ја рекох.
- ДРАГИША: Јел ти мене разумеш, ил ме не разумеш?
(*Милисав би нешто да изустии, али му Драгиша не да*)
Чекај – јел разумеш, или не разумеш? То те питам.
(*Милисав би нешто да изустии*)
Бога му љубим – јел ти разумеш. или не разумеш? Ја српски говорим.
(*Милисав би нешто да изустии*)
Види њега – јел ти, бре, разумеш, или не разумеш?
(*Милисав би нешто да изустии*)
Опет он – јел разумеш, или не разумеш?
- СТАНИША: Милисаве, Драгиша те пита да ли сваћаш?
Милисав би нешто да изустии.
- ДРАГИША: Бем те у уши – јел разумеш, или не разумеш?
- МИЛИСАВ: (*Продере се*)
Разумем!
- ДРАГИША: Толка дрека, а могло лепим. А сад – давај!
- МИЛИСАВ: Колико?
- ДРАГИША: Да саберем: за оно један, за оно два, за оно три, оно имам, за оно четири – значи, пет.
- МИЛИСАВ: Чега пет.
- ДРАГИША: Опет не разумеш.
- СТАНИША: Пет милиона, Милисаве, а и то му је мало.
- МИЛИСАВ: То, бре, цели волови! Много, Драгиша.
- ДРАГИША: Јел ти мене...
- МИЛИСАВ: Разумем.
(*Вади свежањ из љуња и крадимце њребројава*)
Ошури ти мене добро. Али ово да биде последњи пут.
(*Хоће да врати свежањ у љуњ*)

- СТАНИША: А од ракије неш ништа да ситниш? Еј, вагон!
- МИЛИСАВ: Буренце!
- СТАНИША: И то је доста. За моторчић, Милисаве, да не умарам ноге до посла.
- МИЛИСАВ: Немам, Станиша, немам динара.
- СТАНИША: Знам да немаш – подај колко имаш.
- МИЛИСАВ: Са ти посудим други пут – сад касно?
- СТАНИША: Драгиша, он опет не разуме.
- МИЛИСАВ: Јел доста сто иљада?
- СТАНИША: Не бицикл, Милисаве – мотор! Али је зато милион доста – има да биде и за пренос.
- МИЛИСАВ: Што толико скупо – ал, да вратиш.
(*Одбројава*)
- СТАНИША: Има да те возим по селу на зицеру.
- ДРАГИША: (*Усџаје*)
Ајдемоте сад, Станиша, треба газда да одмара.
- СТАНИША: (*Усџаје*)
Да одмара, и да опет ствара.
- Крену.*
- МИЛИСАВ: А да потпишете менице – толике паре?
- ДРАГИША: То је превазиђен поступак.
- СТАНИША: А мени, опет, тешко пада кад се лаћам плајваза.
(*Узме балон са сџола*)
А овај балон – да нам се нађе гредом. Док ћемо мрс да докусуримо други пут.
- Одлазе.*
- МИЛИСАВ: (*Овцама*)
Шта је, да нећете и ви шушкице да пасете? Да сладите мој труд, моју муку! Да ми је знати шта ваздан мислите у глави. Неко је од нас луд, али ја нисам.
- СТАМЕНА: (*Долази иза куће*)
Је ли, Милисаве, откад то да се мачићи коту у обору?
- МИЛИСАВ: О, јебем ти курваре небеске!

МРАК

ШЕСТА СЛИКЕ

Ливада. На ливади Милисављево имање. На клуџи испред куће седи Драгиша: мези и њије. Дрво. Испод дрвета чуће њри овце. Њији блеје, њији њасу. Позади брда, шуме, звери, воњњаци, њојоци, њиве, сџока. И народ како ради. Сунце.

ДРАГИША: Лети мува.

СТАНИША: *(Off, из куће)*
Да њије Милисав?

ДРАГИША: Јок он – мува.

СТАНИША: *(Са њрозора)*
Сундер ми, Драгиша, још једну окидачу – нења бата без алата.

ДРАГИША: *(Сија му из балона)*
Који му је данаске?

СТАНИША: Балдисо.

ДРАГИША: Немој толко локати, иначе ће ајдук да отегне папке у критичном моменту. Понесе га машта, а онда се нагло снужди – липсо.

СТАНИША: Ђу га са овај срк подупрем.

ДРАГИША: У противном, тури га у цезву.

СТАНИША: А што то? Ако не, да му биде вруће.

ДРАГИША: Јок то, већ му фабрицице ставиш у ведрицу, а ландаралку привежеш за ручку. Од оне дршке, па ваздан усправан.

СТАМЕНА: *(Off, из куће)*
Ошљариш, Станиша, много ошљариш.

СТАНИША: То је зато, што пуно густирам.
(Несџане с њрозора)

ДРАГИША: Лети мува. Размахива срећница оним крилцима, мирише цвеће по јаругама, јури у висине, скаче у долине – цела авлија њезина. Слободна мува. Међер, врага слободна. За њом трчи кокош. Гања муву у долине, рипа за њом у висине, разјапила кљунић и чека прилику да муву преклопи, да је прогута, да је у стомаку слади. Мала мува, али велики залагај. Слободна кокош. Али оћеш што је слободна. За њом трчи Винка. Јури кокош, да је прекоље, да је ошури, да

супицу зачини. Исукала нолку ножекању, и само вреба да јој за врат наскочи, да је под колена стисне, да јој душу пререже. Слободна Винка. Али, гле – ђавола слободна. За њом ита Благоје. Видо Винку саму, па да је сустигне, да је у коров свали, да у трку муне. На брзака, љубав јака. Слободан Благоје. Ех, да јесте. За њим жури Живота, Винкин човек. Витла секиром, Благоју да расцопи главу, да га на делу сустигне, курвара да убије. Слободан Живота. Море, које слободан. За њим тутњи бик Сивоња. Отрго се с ланца, шта ли, па онако бесан и шашав – а бик, то ти је тешка волина – хоће да натакне Животу на рокове. Бог те, каква трка. Јуру ли журу. И, еве, цап! Уити кокош ону муву у лету. Па стаде да је прогута, да је живи свари, да излеже јајце. Кад – шта? – еве ти Винке, па за шију. Занеме кокош, а Винка ножем према гуши. Таман! – ал прискочи Благоје. Не пита шта кошта, већ Винку за кукове и бутове. А она да се мало прибере, да разлисли, а он њојзи таман, кад – прилете Живота. Ни он не пита шта кошта, већ секиром у главу, да покоси тинтару на ледину. Умал! – кад улете Сивоња. Налете бичина у пуном трку, исука оне рокове, па Животу по дупету. Пуче бомба! Испаде несрећнику секира из шаке, ништа од посла, па јурну главом на Благоја, а Благоје испусти Винку, ништа од курвања, а Винки исклизну она кокош, ништа од супе, а кокош зевну, и – мува излете. Ништа од јајцета. Отресе мува мало она крилца, па настави да лети – жури у висине, скаче у долине, цела авлија њезина. Једино мува слободна.

(Пауза)

Бог те, ништа не ваља: ни кад те прогута, ни кад те приколе, ни кад те собали, ни кад те секиром по глави, ни кад те муне у ребра – не знаш шта је грђе. И зато ја строго пазим, кад летим да ме нико не жури.

Милисав долази иза куће.

МИЛИСАВ: Пичке улизичке! Ждери, пиј и тртљај – то ви је ваша девиза, а?

СТАМЕНА: *(Испирчи раскојчана из куће)*

Ој, Милисаве, ој! Ја најволим кад ти дођеш кући.

- МИЛИСАВ: Јел се сада устаје, славу ти женску?!
- СТАМЕНА: Није, него вруће у аљине.
- СТАНИША: *(Излази разочаран из куће)*
Ја таман – ал!
- МИЛИСАВ: А који ћеш ти унутра?
- СТАНИША: Пипо како ти је намештај – стабилан.
- МИЛИСАВ: Који намештај, оца ти жвалавог! Опет нешто искате. А паре не врћете – само гомилате дугове.
- ДРАГИША: Боже здравља, Милисаве.
- МИЛИСАВ: Које црно здравље!? И да ми се макнете већ једном из куће. А дуг, нормално, да намирите.
- ДРАГИША: Е, како уме да стење. А за кућу вели да је његова. Оно, јест, и његова је – али који је зидо вако здање?
- СТАНИША: И који је креч месио – само ми.
- МИЛИСАВ: Да се ви гоните из авлије, и квит – ћу зовем жаце.
- ДРАГИША: Дед, Станиша, да га мало подуватимо – нек има због чега да се тужи. Овако, шутем.
(Шућине Милисава, али овај не реађује)
- МИЛИСАВ: Ццц! – мангупи једни!
- СТАНИША: Он нас вређа?
- ДРАГИША: Шта чекаш, Станиша, опали једном?!
- СТАНИША: Чек да налијем до грла, да ми се нога не уврне.
Оћићје из балона, ћа шућине Милисава, али овај не реађује.
- МИЛИСАВ: Зар и ти, гованце једно?!
- ДРАГИША: Стамена, дедер!
- СТАМЕНА: А што ја – али ако треба. Сад, ја не би – али ако се мора. Ипак, нећу.
- ДРАГИША: Он каже за теб да си ћопава.
- СТАМЕНА: Ко, бре, ћопав?!
- ДРАГИША: Тако Милисав вели. Ми нити видимо, нити гледамо.
- СТАНИША: И још каже да си врљава. Добро ћопава, али врљава?!

СТАМЕНА: Који то каже, мамицу му!? А он и ћопав и врљав у мушко. Јел шутем?

ДРАГИША: Јес!

Стамена шућне Милисаву, али овај не реађује.

СТАНИША: Који му је, Драгиша, да се вако укупио? Цикни мало!

МИЛИСАВ: Пичка ли вам лепа материна!
(Ишућира сво ћроје најоле)

СТАМЕНА: *(У одласку)*
А оћете ли ви мене јопет да удате?

Пауза.

МИЛИСАВ: *(Прилази кући)*
Кућа најбоље служи, кад се руши. Онда њојзи непријатељ не може баш ништа.

(Скида "ћевца")

Прво се руши певац на ојаку. Нека метеоролог другом мери с које стране ветар пири. Мене не ниједан да смета.

(Скида ојак)

Онда се руши ојак. Ни да пурња, ни да дими, ни да искри – нека ватра сама гори у небеса.

(Скида кров)

А кров – њега ћу обалити на плећкице – нека зна гад да само прави мрак.

(Руши зидове)

Кад зидове срушиш, тек тад си пустио простор на слободу. Сад може у кућу да се гледа са све четир стране света. И писка, и цика, и песма – како коме зазвучи. А темељи нека стоје и даље. Ем су они можда и добри, ем на њима најбоље расту купине.

(Посмаћира развалину)

Њихово надлештво је о-хо-хо за рушење. Само што нема ко овако јако да гурне.

(Прилази овцама)

А вас три туна, лепотиње моје, благо небеско и небројено, саде има да се раширите на целу ливаду: да блејите, да звоните, да се сите искачете. А ја ћу да ви пратим на фрулицу.

(Пауза)

Да није неки белај? Да вас нису гадови отровали? Да вас нисам штогод увредио? Можда спавате? Можда сањате?

Биће, мене мало секирате. Само да ми бекнете – да ме слутња мине. Не више да сирим, не више да скидам кајмак, не више да пијем ракију. И не више никог да слушам – само вас. Па да скупа сунце дочекујемо, и да сунце испраћамо.

(Пауза)

Ћуте. Можда заувек.

(Седне под дрво)

Ливада. На ливади ѓри овце. Да ли ѓсу, да ли блеје, да ли су само уморне?! Дрво. Исиод дрвета седи Милсав. Овце чува, али не свира – фрулица му ѓролисѓала. Позади брда, шуме, звери, воћњаци, ѓоѓоци, ѓиве, сѓока. И народ како ради. Сунце.

МРАК

КРАЈ